

บทวิจารณ์หนังสือ “เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการท่องเที่ยว”
งานเขียนของ มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด และคณะ

ชื่อหนังสือ เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการท่องเที่ยว
ผู้เขียน มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด และคณะ
ปีที่พิมพ์ 2556
สำนักพิมพ์ สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ
จำนวน 222 หน้า

บทวิจารณ์หนังสือ

โดย

อลิศา โชคสารฤทธิ์ และสามารถ บุญรัตน์
กรรมการ บริษัท โอทีแอล ควอลิตี้ จำกัด
nongalisa5@gmail.com

“การท่องเที่ยวนับเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ รายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศของนักท่องเที่ยว และค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยวของคนไทยรวมกันแล้วปีหนึ่งๆ เกือบล้านล้านบาท”

ข้อความนี้เป็นคำนิยามที่กล่าวถึงเหตุผลที่ต้องจัดทำหนังสือเล่มนี้ โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เพื่อให้เห็นภาพการท่องเที่ยวในแง่มุมเศรษฐศาสตร์ได้ดีขึ้นนั่นเอง

ชื่อหนังสือและภาพจากปกแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าหลากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นภาพการพักผ่อนที่นางรำเก๋ลำผม ห่มสไบเฉียง นุ่งผ้าซิ่นลายขวางและสวมเล็บมียาวทั้ง 8 นิ้ว คือศิลปะการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ทางภาคเหนือทางด้านวัฒนธรรม ภาพแม่ค้าพายเรือที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก แสดงให้เห็นถึงวิถีการดำเนินชีวิตแบบไทย ภาพโบราณสถานได้แก่ โบสถ์และเจดีย์เป็นการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ ภาพนักท่องเที่ยวนั่งชมวิวบนหลังช้าง เป็นการท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษา ภาพเหล่านี้สื่อให้เห็นกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย เป็นเสน่ห์และสิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจากทั่วโลก ต้องการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

หนังสือเล่มนี้จำนวน 222 หน้า ประกอบด้วย 7 บท ได้แก่ 1. บทนำ 2. สินค้าและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 3. อุปสงค์การท่องเที่ยว 4. บรรษัทข้ามชาติ 5. การบริหารธุรกิจท่องเที่ยว : กรณีศึกษาสายการบินและโรงแรม 6. บทบาทของรัฐในการจัดการการท่องเที่ยว 7. เสถียรภาพและการกระจายรายได้ของภาคเศรษฐกิจท่องเที่ยวของไทย ซึ่งสามารถสรุปเนื้อหาสาระสำคัญได้ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของหนังสือเล่มนี้ เพื่อที่จะแนะนำวิธีการวิเคราะห์การท่องเที่ยวในเชิงเศรษฐศาสตร์ การจัดสรรทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ มีเสถียรภาพ มีความเป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย และให้มีความยั่งยืน คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะสามารถเป็นมรดกตกทอดถึงลูกหลานโดยไม่เสื่อมโทรมตลอดไป

บทที่ 2 สินค้าและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งให้เห็นถึงความหลากหลายขององค์ประกอบของสินค้าท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ ภัตตาคาร ร้านอาหาร การขนส่ง และบริการนำเที่ยว โดยอุปทานการท่องเที่ยวมีแนวโน้มของจุดหมายปลายทางที่เพิ่มมากขึ้น

บทที่ 3 อุปสงค์การท่องเที่ยว กล่าวถึงความต้องการท่องเที่ยว ซึ่งจะใช้ทฤษฎีอุปสงค์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ด้านเศรษฐศาสตร์การท่องเที่ยว เนื่องจากอุปสงค์ของการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในอนาคตสะท้อนถึงรายได้ที่คาดว่าจะได้รับ และเป็นข้อมูลสำคัญในการวางนโยบาย กลยุทธ์ หรือการจัดการอุปทานให้สอดคล้องกับอุปสงค์ที่จะเกิดขึ้น ขณะเดียวกันการท่องเที่ยวยังอ่อนไหวต่อเหตุการณ์วิกฤตและความไม่แน่นอน รวมทั้งความวุ่นวายทางการเมือง สงคราม และโรคระบาด นอกจากนี้ยังต้องใช้ระยะเวลาในการวางแผนสำหรับสินค้าท่องเที่ยวเพื่อเสนอต่อนักท่องเที่ยว ดังนั้นการเข้าใจอุปสงค์ของการท่องเที่ยว จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์สูงสุดจากการลงทุนในการผลิตสินค้าท่องเที่ยว

บทที่ 4 บริษัทข้ามชาติ ซึ่งเป็นบริษัทธุรกิจเอกชนที่ขยายการลงทุนในต่างประเทศ มีบทบาทในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจโรงแรมเป็นภาคอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากทำรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นอกจากนี้อุตสาหกรรมโรงแรมเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นหนักด้านแรงงาน จึงก่อให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น รวมทั้งก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปยังภาคส่วนธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกหลายสาขา

บทที่ 5 การบริหารธุรกิจท่องเที่ยว : กรณีศึกษาสายการบินและโรงแรม กล่าวถึงการจัดการรายได้ในธุรกิจท่องเที่ยวโดยธุรกิจการบินเป็นธุรกิจที่ให้บริการขนส่งด้วยเครื่องบินทั้งผู้โดยสารและสินค้า ส่วนธุรกิจโรงแรมมีการบริหารรายได้จากการเข้าพักของลูกค้าและราคาห้องพักที่ขายจริง

บทที่ 6 บทบาทของรัฐในการจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ การจัดเก็บภาษี การใช้จ่ายหรือจัดการงบประมาณรายจ่ายของรัฐ การเป็นผู้สนับสนุนและจัดหาให้ การออกมาตรการข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการบังคับใช้ และการรักษาความปลอดภัยกับการป้องกันภัยและสุขภาพ

บทที่ 7 เสถียรภาพและการกระจายรายได้ของภาคเศรษฐกิจท่องเที่ยวของไทย การท่องเที่ยวเป็นภาคเศรษฐกิจที่ไม่มีเสถียรภาพ มีความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดต่างๆ ของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวในด้านการวางแผนกลยุทธ์ระดับชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยเศรษฐศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวมีความสำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1. การท่องเที่ยวเป็นเรื่องเศรษฐกิจ เกี่ยวข้องกับการหารายได้และการจ้างงานของคนจำนวนมาก โดยวัดจากรายได้ การจ้างงานและภาษีอากรที่รัฐเก็บได้

2. การท่องเที่ยวเป็นสินค้าและบริการที่อาศัยทรัพยากรธรรมชาติ ทุนสังคม และทุนวัฒนธรรมที่เป็นสมบัติร่วมกันของคนในชาติ ซึ่งทางเศรษฐศาสตร์ เรียกว่า สินค้าสาธารณะ การใช้ประโยชน์สมบัติส่วนรวมเหล่านี้โดยไม่มีการคิดค่ากับหรือการจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดี ก่อให้เกิดความทรุดโทรม ซึ่งผู้ได้รับผลกระทบทางลบ ไม่สามารถได้รับการชดเชยผ่านกลไกตลาด หรือนักเศรษฐศาสตร์เรียกว่า ปัญหาจากตลาดล้มเหลว อันเนื่องมาจากการเข้าถึงโดยเสรี ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่รัฐจะต้องเข้าไปแทรกแซงอย่างเหมาะสม

3. การท่องเที่ยวอาจอาศัยคุณสมบัติพิเศษบางอย่างที่ทำให้เกิดค่าเช่าทางเศรษฐกิจแก่ผู้ประกอบการ เช่น การที่พื้นที่มีแหล่งท่องเที่ยวเป็นมรดกโลก ทำให้ผู้ประกอบการในพื้นที่เดียวกันได้กำไรเกินปกติ ซึ่งรัฐสามารถเรียกเก็บส่วนเกินบางส่วนนี้คืนมาให้กับประชาชนผู้เป็นเจ้าของ ทำให้การกระจายรายได้ของประเทศดีขึ้น

4. การลงทุนในโครงการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ต้นทุนผลได้ทางเศรษฐกิจ ซึ่งต้องรวมต้นทุนเสียโอกาสของสังคมของการลงทุน และผลกระทบที่เชื่อมโยงกับภาคเศรษฐกิจอื่นๆ ที่เชื่อมโยงกับภาคท่องเที่ยว

จะเห็นได้ว่า การศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองอุปสงค์ของการท่องเที่ยวรวมมากกว่าการศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพหรือการวิเคราะห์อุปสงค์ของการท่องเที่ยวแบบบุคคล โดยเฉพาะการศึกษาการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวยังมีอยู่จำนวนน้อย นอกจากนี้การศึกษาเพื่อพัฒนาทฤษฎีอุปสงค์ของการท่องเที่ยวยังมีอยู่จำนวนน้อยเช่นเดียวกัน ดังนั้นในอนาคตยังมีประเด็นที่น่าสนใจศึกษาเพิ่มเติมอีกหลายประเด็นในเรื่องของอุปสงค์ของการท่องเที่ยว เช่น การศึกษาในเรื่องของผลกระทบของความเสี่ยงที่มีต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยว รวมทั้งการประเมินผลกระทบของเหตุการณ์ความไม่แน่นอนต่างๆ ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน

หนังสือเล่มนี้ ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจการท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบจากหลายสาเหตุด้วยกัน ก่อให้เกิดการกระทบต่อภาคการเดินทางและการท่องเที่ยวอย่างกระหน่ำกัน ได้แก่ 1. การปฏิบัติการของผู้ก่อการร้าย ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ 2. การประท้วงและการก่อความไม่สงบในประเทศ 3. สงครามหรือผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากสงคราม 4. โรคระบาดที่คุกคามชีวิตและสุขภาพ 5. โรค

ที่เกิดในภาคเกษตรกรรมและสัตว์ ซึ่งเป็นต้นเหตุให้เกิดประเด็นปัญหาด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม 6.ภัยพิบัติทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น คลื่นยักษ์สึนามิ พายุเฮอริเคน แผ่นดินไหว และน้ำท่วม 7. สถานการณ์ที่ไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าหรืออาจเกิดขึ้นโดยฉับพลันจากธรรมชาติที่ก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรง

ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงมีหน้าที่ความรับผิดชอบในบริบทของการเดินทางและการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการรับประกันหรือทำให้เกิดความมั่นใจในความปลอดภัยและการป้องกันภัยของประชากรหรือพลเมืองของประเทศนั้นๆ ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดในโลก ที่อยู่ภายใต้เขตแดนของประเทศนั้นด้วย ดังนั้น รัฐบาลยังมีความรับผิดชอบโดยหน้าที่ต่อความปลอดภัยและการป้องกันภัยของประชาชนหรือพลเมืองของประเทศในยามที่มีการเดินทางไปยังต่างประเทศ การที่จะรับมือหรือจัดการแก้ปัญหาภัยกับเหตุการณ์ใดๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก่อการร้าย สงคราม หรือประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพที่อันตรายร้ายแรง การประกาศหรือการเตือนล่วงหน้าเพื่อแนะนำเกี่ยวกับการเดินทาง โดยสามารถพบหรือเห็นได้ในเว็บไซต์ของรัฐบาล องค์กรหรือหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวและบริษัทต่างๆ รัฐบาลหลายแห่งทั่วทั้งโลกได้เริ่มตระหนักถึงความสำคัญและเห็นถึงความจำเป็นของมาตรการด้านความปลอดภัย การป้องกันภัยด้านสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ทั้งหมดนี้ต้องการความร่วมมือกันในระดับนานาชาติระหว่างรัฐบาลกับหน่วยงานหรือองค์กรในระดับสากล รวมถึงความร่วมมือระหว่างภาคสาธารณะและภาคเอกชนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จากมุมมองทางด้านวิชาการ เห็นว่ายังต้องอาศัยการค้นคว้าวิจัยอีกมากในการที่จะสามารถประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจ และการประเมินความเสี่ยงต่อความน่าดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว เมื่อเกิดเหตุการณ์ใดๆ ก็ตามที่มีความรุนแรงและไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้าได้ ทั้งในเรื่องโรคระบาดและวิกฤตการณ์การเมืองทำให้ประเทศไทยสูญเสียรายได้และนักท่องเที่ยวจำนวนมาก

ทางผู้เขียนยังชี้ให้เห็นว่า แม้ว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะก่อให้เกิดรายได้สูง แต่ก็ต้องเผชิญกับความผันผวนตามฤดูกาล มีเหตุการณ์ความไม่แน่นอน เป็นอุตสาหกรรมที่มีปัญหาเสถียรภาพด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ 1. การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับความปลอดภัยมาก หากมีเหตุการณ์ไม่สงบในพื้นที่ท่องเที่ยว เกิดโรคระบาดหรือวิกฤตภัยธรรมชาติ นักท่องเที่ยวจะยกเลิกการเดินทางทันที 2. การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นต่อรายได้สูง กล่าวคือค่าใช้จ่ายจะเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก และเป็นไปในทิศทางเดียวกับการเปลี่ยนแปลงของรายได้ ดังนั้นเมื่อเศรษฐกิจซบเซาลง การท่องเที่ยวก็จะซบเซาลงด้วย ในทางตรงกันข้าม ถ้าเศรษฐกิจ

เฟื่องฟู เศรษฐกิจการท่องเที่ยวก็จะเฟื่องฟูไปด้วย ในกรณีที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจอย่างฉับพลันรุนแรง การท่องเที่ยวทั่วโลกจะซบเซาลงตามๆ กัน

แต่กระนั้นทางผู้เขียนไม่ได้ให้คำแนะนำกับผู้ประกอบการทั้งภาคธุรกิจโรงแรมและร้านอาหารว่า เมื่อเผชิญกับปัญหาต่างๆ จะปรับตัวหรือบริหารความเสี่ยง และแก้ไขกับสถานการณ์นั้นๆ อย่างไร หรือจะปล่อยให้อยู่ไม่ไหว จึงต้องเลิกกิจการไปเป็นจำนวนมาก ฉะนั้นทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ต้องนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์ผลกระทบในสถานการณ์ต่างๆ และร่วมมือกันในการฟื้นฟูอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจนั่นเอง

ข้อเสนอในหนังสือเล่มนี้ ได้แนะนำวิธีการวิเคราะห์การท่องเที่ยวเชิงเศรษฐศาสตร์ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ โดยประยุกต์จากพฤติกรรมของผู้บริโภคและผู้ให้บริการทั้งในระดับชุมชนภูมิภาค จนถึงระดับประเทศ ซึ่งจะรวมทั้งภาคการท่องเที่ยวและบทบาทในระบบเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อรายได้และการจ้างงาน การวิเคราะห์อุปสงค์และการแบ่งส่วนตลาด เศรษฐกิจ สังคม และผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยว รวมทั้งบทบาทของบรรษัทข้ามชาติและรัฐบาลในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยมีแนวคิดการพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งหมายถึงว่า มีการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างชาญฉลาด ทำให้ทรัพยากรท่องเที่ยวยังสมบูรณ์ชั่วรุ่นลูกรุ่นหลาน

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าหลากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นคุณค่าในทางศิลปวัฒนธรรม ทางด้านประวัติศาสตร์โบราณสถาน ทางด้านธรรมชาติ และรอยยิ้มที่ทั่วโลกรู้จักกันว่า “สยามเมืองยิ้ม” บ่งบอกถึงอัธยาศัยน้ำใจไมตรีที่มีเสน่ห์ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต่างชาติต้องการเดินทางเข้าท่องเที่ยว เศรษฐศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญด้วยเหตุผลหลายประการดังนี้

1. ภาคท่องเที่ยวเป็นเรื่องเศรษฐกิจ เกี่ยวข้องกับการหารายได้และการจ้างงานของคนจำนวนมาก ภาคเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศในหลายๆ ประเทศ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาการวัดความสำคัญของการท่องเที่ยวมักวัดจากรายได้การจ้างงาน ภาษีอากรที่รัฐเก็บได้และ ขนาดการลงทุน

2. การท่องเที่ยวเป็นสินค้าและบริการที่อาศัยทรัพยากรธรรมชาติทุนสังคมและทุนวัฒนธรรมที่เป็น สมบัติร่วมกันของคนในชาติ เป็นสินค้าที่กีดกันการใช้ของผู้อื่นยากซึ่งทางเศรษฐศาสตร์ เรียกว่า สินค้าสาธารณะ การใช้ประโยชน์สมบัติส่วนรวมเหล่านี้โดยไม่กีดกันก้ำกั หรือการจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดีก่อให้เกิดความทุกข์ทรมาน ร้อยร้อ เกิดปัญหาที่เรียกว่าผลกระทบ

ภายนอก คือ ผู้ได้รับผลกระทบทางลบ ไม่สามารถได้รับการชดเชยการผ่านกลไกตลาด หรือนักเศรษฐศาสตร์เรียกปัญหาเหล่านี้ว่า ปัญหาจากตลาดล้มเหลว คือความล้มเหลวของตลาดในการทำหน้าที่จัดสรรทรัพยากรของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการใช้ทรัพยากรอย่างไร้ประสิทธิภาพ ขาดความเป็นธรรมและยั่งยืน อันเนื่องมาจากการเข้าถึงโดยเสรี ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่รัฐจะเข้าไปแทรกแซงอย่างเหมาะสม

3.การท่องเที่ยวอาจอาศัยคุณสมบัติพิเศษบางอย่างที่ทำให้เกิดค่าเช่าทางเศรษฐกิจแก่ผู้ประกอบการซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ผูกติดกับแหล่งท่องเที่ยว เช่นการที่พื้นที่มีแหล่งท่องเที่ยวเป็นมรดกโลก ทำให้ผู้ประกอบการในพื้นที่เดียวกันสามารถได้กำไรเกินปกติซึ่งรัฐสามารถเรียกเก็บส่วนเกินบางส่วนนี้ คืนมาให้กับประชาชนผู้เป็นเจ้าของ ทำให้การกระจายรายได้ของประเทศดีขึ้น

4. การลงทุนในโครงการท่องเที่ยวก็ดี หรือโครงการการพัฒนาเศรษฐกิจอื่นๆ อาจมีผลกระทบ ต่อการท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ต้นทุนผลได้ทางเศรษฐกิจ ซึ่งต้องรวมต้นทุนเสียโอกาส ของสังคม

ของการลงทุน และผลกระทบที่เชื่อมโยงกับภาคเศรษฐกิจอื่นๆ ที่เชื่อมโยงกับภาคท่องเที่ยว

ทางผู้เขียนได้กล่าวถึงบทบาทของรัฐในด้านการจัดการท่องเที่ยว คือ การโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว และประชาสัมพันธ์ประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวนานาชาติ โดยมีภาระหลักของรัฐ 3 ประการ ได้แก่ 1. การยกระดับมาตรฐานการครองชีพและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(GDP) ต่อหัวประชากร รวมถึงรักษาระดับการจ้างงาน 2. ดำรงรักษาความถูกต้องและความเท่าเทียมทางสังคม รวมไปถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม รักษาความปลอดภัยและความมั่นคงของสังคม จัดทำและดำเนินการตามแผนสวัสดิการ ซึ่งประกอบไปด้วยมาตรการป้องกันและและเผื่อระวังที่มีประสิทธิภาพ การบริการด้านสุขภาพ ระบบกฎหมาย และการทูต ตลอดจนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้ 3. การผลิตหรือการจัดหาสินค้าและบริการต่างๆ โดยรัฐวิสาหกิจ หรือโดยรัฐ สำหรับกิจกรรมที่มีลักษณะพิเศษ เช่นมีต้นทุนลดลงเรื่อยๆ เมื่อการผลิตเพิ่มขึ้น ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะเอื้ออำนวยให้เกิดการผูกขาด เช่นในการให้บริการสาธารณสุขูปโภคต่างๆ

การท่องเที่ยวอาจไม่ใช่สิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต เฉากเช่นปัจจัยสี่ แต่ก็เป็นเรื่องที่เราจะขาดมันไม่ได้ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่จำเป็นต่อมนุษย์ เมื่อทุกคนรู้สึกเหนื่อยล้าหรือมีเป้าหมายในการท่องเที่ยวจากการทำงานมาอย่างหนัก เพราะการเดินทางก็คือการพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความสนุกสนานตื่นเต้นกับเส้นทางใหม่ๆหรือเพื่อหาประสบการณ์การเรียนรู้ ถือเป็นการเปิดโลกทัศน์นั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

มิ่งสรรพ ขาวสะอาด และคณะ. (2556). “เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการท่องเที่ยว”.
เชียงใหม่ : สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ.